

Umeå kommuns avsiktsförklaring vad gäller samverkan med den sociala frivilligsektorn

Inledning

Kommunfullmäktige gav under 2004 socialnämnden i uppdrag att i samarbete med övriga, berörda nämnder lägga särskild vikt vid att utveckla det frivilliga, sociala arbetet/volontära insatser. Utvecklingsarbetet förväntades ske i nära samverkan med ideella organisationer och enskilda.

En viktig del i detta utvecklingsarbete var att ta fram en Avsiktsförklaring med åtföljande riktlinjer. Denna skulle klarlägga politikens syn på det frivilliga, sociala arbetet, visa hur kommunens verksamheter kan utveckla samverkan med frivilligsektorn samt fastställa riktlinjer för detta arbete. Avsiktsförklaring och riktlinjer togs fram i en process och antogs därefter av Kommunfullmäktige 2005-03-29.

Under 2009 har en uppföljning av hela volontärverksamheten genomförts som också innefattat en uppdatering av Avsiktsförklaringen och riktlinjerna. Den uppdaterade versionen har sedan fastställts av kommunfullmäktige 2010-01-25.

Umeå kommun har under de senaste fem åren framgångsrikt arbetat med att utveckla volontärverksamheten. Vi har hela tiden gjort det med vetskap om att den verksamhet vi utvecklar skall hålla sig inom de ramar vi lagt fast i vår Avsiktsförklaring, och att förändringsarbetet skall bygga på ett nära och förtroendefullt samarbete med såväl de fackliga organisationerna som med den ideella sektorn. Det förhållningssättet kommer vi att hålla fast vid även i det fortsatta arbetet med att utveckla volontärverksamheten i vår kommun.

Umeå 2010-01-25

Marie-Louise Rönnmark
Kommunfullmäktiges ordförande

Det sociala frivilligengagemanget

I Umeå kommun finns ett rikt föreningsliv med föreningar inom vitt skilda områden. I Föreningsbyråns register fanns i oktober 2009 totalt 686 föreningar registrerade. Dessa var uppdelade på områdena idrott, kultur, religion, etniska, handikapp, sociala, pensionärs, politiska, scout, studie och övriga. Alla dessa föreningar verkar inom den frivilliga sektorn; ibland också benämnd den ideella sektorn.

En del av de frivilliga organisationerna verkar inom den del av frivilligsektorn som brukar kallas den sociala frivilligsektorn. Dessa organisationers inriktning är att ”i intention och handling i första hand vara inriktade på ökad välfärd för individer och grupper.” (SOU 1993:82 ”Frivilligt socialt arbete – kartläggning och kunskapsöversikt”)

Exempel på sådana föreningar är Röda Korset, Bris, Länkarna, Föräldraföreningen mot narkotika, Frivilligcentralen, FUB mfl. De sociala föreningarna får årligen stöd av socialnämnden via föreningsbyråns, samordnande funktion.

Det har också uppstått ett intresse hos människor att engagera sig med frivilliga, sociala insatser utan att för den skull tillhöra en förening. Ett exempel på detta är Frivilligcentralen dit personer som vill göra en frivillig insats kan vända sig utan att för den skull gå med i någon form av förening.

Ett annat exempel på denna inriktning är intresset för att engagera sig som volontär vid tex. ett äldreboende eller en skola. I dessa fall är det den enskilda verksamheten som engagerar volontärer för vissa volontäraktiviteter eller volontärprogram.

Definitioner

Inom den sociala, frivilligsektorn förekommer ett flertal benämningar för de insatser som utförs. Frivilligsektor, ideell sektor och tredje sektor är exempel. Frivillig, frivilligarbetare, frivilligt socialt arbete, ideellt engagerad, volontär är andra exempel. I detta material har vi valt att använda ett enhetligt begrepp som utgår från ordet volontär. Samtidigt vill vi poängtera att detta inte innebär att de övriga begreppen som nämnts ovan skulle vara felaktiga eller diskvalificerade att använda.

Den sociala frivilligsektorn

Den del av frivilligsektorn som i intention och handling primärt är inriktad på ökad välfärd för individer och grupper.

Volontära insatser

Oavlönade insatser (således ej arbete) som är fritt valda, och som utgör ett komplement till det arbete som bedrivs av professionen/avlönad personal. Insatserna ingår i, och har samma intention som anges ovan för den sociala frivilligsektorn. Volontära insatser kan bedrivas inom en organisations ram eller enskilt i samverkan med en kommunal verksamhet.

Volontär

Benämning på den person som utför volontära insatser

Volontära insatserns betydelse

Organisations- och föreningslivet i Sverige har en stark ställning, och det finns en unik folkrörelsetradition inom sådana områden som nykterhetsrörelse, frikyrkorörelse och arbetarrörelse. Samtidigt har under senare decennier nya rörelser vuxit fram. Här kan nämnas moderna, idéburna organisationer och en mångfald av identitetsrörelser.

Undersökningar har visat att 94% av svenskarna i åldern 16-80 år var medlemmar i åtminstone en förening. Drygt 50% av befolkningen utför någon form av ideellt arbete. I tid räknat beräknas detta engagemang hos den enskilde till 14 timmar/månad. (Källa; ”Samhället är större än staten” – Forum för frivilligt, socialt arbete, 2006)

Det finns således ett förhållandevis stort frivilligengagemang i vårt land.

Vad kan då vara vinsterna med att understödja en utveckling mot ökade, volontära insatser i vår kommun?

- **Mervärde** – många som gör volontära insatser har vittnat om att det ger ett mervärde för den som ger insatsen. Det knyts vänskapsband, och man upplever att man kan göra en insats för någon som har behov av det. Detta leder till samhörighet och en känsla av att man kan ge något tillbaka till samhället och den enskilde. För den som får del av insatsen betyder det också, att tillvaron kan få en extra guldkant. Mervärdet berör också själva verksamheten på så sätt, att de insatser som volontären utför förhoppningsvis också kommer att vara till fördel för verksamheten.
- **Folkhälsa** – frivilligengagemanget kan skapa nya, positiva livsmönster och ge möjlighet att bryta isolering och utanförskap för både den som tar emot och den som ger insatsen.
- **Ny kompetens** – de personer som engagerar sig som volontärer har ofta en stor kunskap och kompetens från helt andra områden än det där de gör sin volontärinsats. Ny kunskap kan på detta sätt tas till vara och komma verksamheten och den enskilde till del.
- **Öppenhet** – genom att volontärer engageras i olika kommunala verksamheter så öppnas kontakter upp till det omgivande samhället. Det kan öka impulserna till att knyta kontakter mellan verksamheten och det omgivande samhället.
- **Insikt och Insyn** – Volontära insatser ger en ökad insikt och kunskap hos den enskilde om hur andra har det, och hur olika samhällsinsatser är uppbyggda och fungerar. Genom att volontären genomför insatser i anslutning till en kommunal verksamhet, tex. skola, äldreboende, hemtjänst eller liknande så får han/hon också en insyn i verksamheten, och kunskap om hur verksamheten fungerar och arbetar. Detta blir värdefullt ur ett demokratiskt medborgarperspektiv.
- **Solidaritetsarbete** – volontära insatser som utförs på ett bra sätt kan ses som en del i ett solidaritetsarbete.

Avsiktsförklaring

Inriktning

Umeå kommun har som ett av sina viktigare mål att kommunen skall kännetecknas av att vara en långsiktigt hållbar livsmiljö socialt, miljömässigt och ekonomiskt. Staden skall vara storstad utan storstadsproblem. Denna ambition är inte minst viktig nu då det blivit fastställt, att Umeå kommun är Europas kulturhuvudstad år 2014.

För att nå ambitionen om social hållbarhet krävs många insatser inom skilda områden, men utan tvekan är frivilligsektorn, och ett utvecklat och gränsöverskridande samarbete med denna, en mycket betydelsefull faktor i strategin att nå det övergripande målet.

Mot bakgrund av det som framförts under avsnittet ”Volontära insatserns betydelse” ser Umeå kommun de frivilliga, sociala insatserna som mycket viktiga, och vill på olika sätt stimulera utveckling av denna sektor och det medborgarengagemang som det leder till.

Utvecklingen skall hela tiden ske i nära samarbete med, och i beaktande av frivilligorganisationers och enskildas skilda villkor och mångfald.

Kommunen har för avsikt att stimulera samverkan och utveckling med frivilligsektorn genom

- ekonomiska bidrag till föreningar.
- olika aktiviteter i form av tex. seminarier, utbildningsdagar, föreningsmässor och manifestationer.
- en öppen attityd och en aktiv samverkan i övrigt.

Kommunen skall också, genom kontakter till universitet och högskola, ta initiativ för att få till stånd utbildnings-, forsknings- och utvecklingsinsatser inom området.

Viktiga principer

- Volontära insatser är oavlönade, och är att betrakta som ett frivilligengagemang. De bygger på en ömsesidig överenskommelse och utgör alltså ingen anställning.
- Volontära insatser skall ej ersätta det som utförs av de anställda/professionen. Insatserna utgör istället ett komplement som tillför ett mervärde i verksamheten och för den enskilde.
- Det är en förutsättning att den som får och den som ger insatsen är ömsesidigt överens om detta.
- Volontära insatser förutsätter förankring och delaktighet i förhållande till personal och fackliga organisationer.
- Volontärerna skall känna sig välkomnade och respekterade, och på lämpligt sätt göras delaktiga i verksamheten.
- Gränsen mellan de volontära insatserna och professionen går inte att beskriva i detalj, men ansträngningen att klargöra gränsen sker på följande sätt i Umeå kommun;
 - Arbetsplatsens fackliga kontaktperson eller lokala samverkansgrupp skall vara delaktig vid framtagandet av de volontära insatser/volontärprogram som planeras vid verksamheten.
 - En årlig rapportering skall lämnas vid den centrala fackliga samverkansgruppen (CSG) om den sociala frivilligverksamheten i kommunen och vilka olika insatser som pågått under året, samt erfarenheter av detta.
 - Ett "tolkningsföreträdare" införs för den som utför volontära insatser. Detta betyder, att om volontären upplever att denne påförs ett uppdrag som enligt hans/hennes uppfattning borde ligga på professionens ansvar, så är det volontärens upplevelse som gäller, och berörd verksamhet är skyldig att omgående dra tillbaka uppdraget.

Riktlinjer

Avsiktsförklaringen är politikens uttalande om sina avsikter med utvecklandet av frivilligengagemanget i kommunen. De riktlinjer som nu följer är till för att de kommunala verksamheter som engagerar volontärer skall följa ett visst regelverk. Riktlinjerna är uppdelade i två delar:

- Riktlinjer för kommunala verksamheter som själva vill starta upp med volontära insatser.
- Riktlinjer för kommunala verksamheter som vill gå in i samverkan med sociala föreningar för att engagera volontärer.

Riktlinjer för volontära insatser i den egna kommunala verksamheten

Nedanstående riktlinjer gäller enbart för olika kommunala verksamheter, och skall vara ett stöd när man vill skapa volontärverksamhet vid den egna enheten.

Varför volontärer?

Innan en verksamhet inleder en process för att engagera volontärer skall man fråga sig om behovet finns och varför man tar detta steg. Vad är syftet med detta engagemang? Vad hoppas man uppnå för effekter, och vem/vilka är det som förväntas få fördelar av engagemanget? Man skall också fråga sig om det finns några nackdelar eller risker med att engagera volontärer, och i så fall vad man kan göra för att minska dessa risker.

Starta processen

Ett första steg tas genom att bilda en arbetsgrupp med anställda som är särskilt intresserade och engagerade i frågan. Det är viktigt att ledningen för verksamheten står bakom den utveckling som planeras. Allra bäst är om någon arbetsledare också är med i arbetsgruppen.

Gruppens uppgift är att ta fram mer av de förutsättningar som skall gälla sedan man väl försökt besvara frågan varför man skall engagera volontärer.

Inledningsvis skall man ställa sig frågan vilka olika aktiviteter som man har behov av och som skulle vara lämpliga för volontära insatser. Här skall man prata med de som berörs av verksamheten/brukarna, så att man får deras förslag, och också kan höra deras inställning till att volontärer engageras. Även övrig personals synpunkter på detta skall tas till vara. Som nämnts tidigare är det särskilt viktigt att berörd ledning i lämpliga former är delaktiga i processen.

Utifrån de förslag som kommit fram kan man antingen välja att forma det hela i ett särskilt program, dvs. att en grupp av volontärer gemensamt ansvarar för en viss aktivitetsinriktning, eller mera se det som en enskild, personlig insats.

Exempel på program kan vara; läsning av böcker och tidningar, promenader och utevistelse, kulturaktiviteter, läsläsning osv. Det är varje verksamhet som avgör vilket/vilka program man vill skapa. Det grundläggande är, att **programmen skall vara ett komplement till, och inte en ersättning för, det arbete som utförs av de anställda.**

Förankring

Innan volontärer engageras skall personalen vid dokumenterade arbetsplatsträffar, ha getts en bred information och visat en positiv attityd till att ta emot volontärer. Detta för att volontären skall känna sig välkommen när denne kommer till den berörda verksamheten. Även brukare och anhöriga skall informeras.

I början av en process är det viktigt att förankra det hela med den facklige kontaktpersonen eller i den lokala, fackliga samverkansgruppen (LSG). Om det finns någon form av brukarråd eller liknande vid enheten skall information även lämnas där.

På varje arbetsplats som har volontärer bör det finnas en person som har rollen av att vara särskilt kunnig om och som har en övergripande bild av volontärverksamheten. Detta är inte en särskild tjänst, utan en roll som någon anställd tar på sig och som vi kallar volontärsamordnare. Vid arbetsplatser som har många volontärer kan det utöver samordnaren behöva utses personer som har en typ att kontaktupdrag till en grupp volontärer.

Att få tag på volontärer

Innan man agerar för att få tag på volontärer skall man fråga sig vilken roll volontärerna kommer att ha, vilka kvaliteter, egenskaper och färdigheter som kommer att krävas. Genom att ställa sig dessa frågor har man goda förutsättningar att få tag på de personer som har bra möjligheter att klara de efterfrågade volontärinsatserna.

När man skall engagera volontärer kan man använda sig av flera vägar. En väg att pröva är att knyta samarbete med en förening som har en verksamhet som nära anknyter till de volontärinsatser man vill starta. Ett annat sätt är att vända sig till *Volontärcenter* för att höra om man direkt har personer som skulle passa för de aktiviteter som planeras. Man kan också anmäla in sitt uppdrag på deras hemsida; www.umeavolontar.se.

Ett tredje sätt kan vara att annonsera i Föreningsguiden, men då krävs det att en förening står bakom det hela. Ytterligare en väg att försöka, är att gå via anhöriga och andra som man känner, och muntligen informera om de planer man har, och den vägen försöka väcka ett intresse.

Lämplighetsprövning

Innan en person antas som volontär skall man ta reda på om han/hon kan bedömas lämplig för uppdraget, samtidigt som man ger en mera fyllig information om vad som krävs.

Detta ger både den verksamhetsansvarige och den tilltänkte volontären en möjlighet att fundera över om det kommer att fungera. Lämplighetsprövningen är särskilt viktig i verksamheter där volontären har nära, personliga kontakter, och där den volontären träffar är i en utsatt position. Exempel på detta är brukare i vård och omsorg eller elever inom skolverksamheten.

Lämplighetsprövningen görs via intervju och referenstagning. Volontären skall som referenter ange två personer som känner honom/henne väl utan att stå i en nära vänskapsrelation.

Inom förskole- och skolverksamheten finns lag om registerkontroll av den personal som arbetar inom skolverksamheten. Någon motsvarande lag finns inte vad gäller volontärer eller motsvarande. Ett sätt att hantera detta är att den blivande volontären själv på frivillig väg ordnar fram ett registerutdrag.

Överenskommelse

Om volontären bedöms lämplig och han/hon vill ta på sig att göra vissa volontärinsatser är det viktigt att man dokumenterar detta i en enklare form av överenskommelse. Denna bör innehålla följande punkter;

- Volontärens personuppgifter
- Vilken form av insatser som volontären tagit på sig att utföra.
- Den ungefärliga tidsperiod som gäller.
- Vem som är volontärsamordnare, eller den man har kontakt med vid den verksamhet som avses.
- Vidare att volontären har informerats om etik och tystnadsförsäkringen.
- Redogörelse för att information om kommunens försäkringar lämnats.
- Tydlig beskrivning under vilka förutsättningar kostnadsersättning utgår.

Överenskommelsen skrivs under av såväl volontären som den ansvarige för volontärprogrammet vid den aktuella verksamheten. Notera att överenskommelsen inte är ett avtal om arbetsinsatser, utan att det här är fråga om ideella volontärinsatser och därmed inget anställningsförhållande. Mall för överenskommelse finns att hämta på Volontärcenters hemsida.

Introduktion/Utbildning

Volontärerna skall ges en god introduktion så att de känner till de ramar som gäller för verksamheten. En planering har genomförts för hur en volontärutbildning skulle kunna se ut. Den utgår från två delar; dels en allmän del, dels en specifik.

Den allmänna delen skall ge baskunskaper som är allmängiltiga. Här handlar det om vad det innebär att vara volontär, vilka olika volontärprogram som finns, skillnaden mellan anställd och volontär, vad får jag göra och inte göra, etik och bemötande, det goda samtalet, tystnadsförsäkringen, försäkringsfrågor och om den kommunala organisationen och verksamheten i stort.

Den specifika delen är mer inriktad på den verksamhet där volontären i fråga skall ingå. Denna del genomförs på stället och tar upp sådana saker som; vilken är den tänkta insatsen, vad innebär den rent konkret och hur skall den utföras. Vad är det som gäller på stället och vem är volontärsamordnare. Information skall också ges om det som kan vara speciellt för de som bor på stället, tex. demenssjukdom, utvecklingsstörning och liknande samt de viktigare principer som gäller för insatser riktade till den målgrupp man vänder sig till.

För information om utbildningens allmänna del hänvisas till Volontärcenter som ansvarar för planering av utbildning inom volontärsektorn.

Tystnadsförsäkringen

För anställda inom kommunen gäller Sekretesslagens bestämmelser om sekretess och tystnadsplikt i tillämpliga delar. För de som engagerar sig frivilligt gäller inte sekretesslagen, utan här brukar man tala om tystnadsförsäkringen. Det handlar då om en överenskommelse att man inte yppar något som rör en enskild situation till andra. En särskild blankett med förklarande text har tagits fram som både volontären och dennes kontaktperson skriver under. Blanketten finns att hämta på Volontärcenters hemsida.

Försäkring

Olycksfallsförsäkring

Kommunens verksamheter har numera möjlighet att teckna olycksfallsförsäkring för volontärer som finns engagerade i kommunens olika verksamheter. Varje verksamhet ansvarar för att teckna försäkring för det antal volontärer som man bedömer att man kommer att ha engagerade under året. Socialtjänsten har som exempel tecknat sig för 300 volontärer inbegripet de som är engagerade i Frivilligcentralen.

Olycksfallsförsäkringen täcker kostnader som kan uppstå till följd av olika typer av olycksfall som kan drabba volontären själv i samband med att volontära insatser ges. Försäkringen kan också ge ersättning för medicinsk invaliditet efter olycksfall. Som olycksfallsskada räknas en kroppsskada som den försäkrade drabbas av genom en "oförutsedd, plötslig, yttre händelse".

Ansvarsförsäkring

Kommunens ansvarsförsäkring innefattar också volontärt engagerade i verksamheten.

Ansvarsförsäkringen innebär att alla kommunalt anställda, och de som deltar i volontärverksamheter är försäkrade så, att det täcker eventuell skada som kan drabba de som får del av den service som ges.

Kontaktperson

Kommunens kontaktperson i försäkringsfrågor är Säkerhetssamordnare vid Brandförsvaret och Säkerhet. Tel. 090-162319, 090-162207 och 090-162237.

Stöd och vägledning

En enhet som är intresserad att starta upp en volontärverksamhet kan behöva stöd och vägledning framförallt i början av processen. Inom kommunen finns det ett antal personer som har flerårig erfarenhet av att organisera och driva volontärverksamhet. Här finns också Volontärcenter som har som ett av sina huvuduppdrag att ge stöd, råd och vägledning. Man kan alltid vända sig dit får att få hjälp och få kontakt med någon som kan fungera som mentor i denna fråga.

Inom socialtjänsten ingår som en del av Frivilligcentralens samordnartjänst att vid behov ge stöd och vägledning för socialtjänstens volontärverksamheter. Kontakta i så fall samordnaren på Frivilligcentralen.

Ersättning

Volontära insatser är som tidigare nämnts oavlönade och av ideell karaktär. Av detta skäl är grundprincipen att ingen form av ersättning eller arvode utgår för de insatser som volontären utför. Detta gäller även i princip för kostnader för transporter och liknande. I vissa fall kan dock en volontär ha lång resväg, och kan då efter särskild prövning få resekostnadsersättning. Det är varje arbetsplats som gör denna prövning om ersättning.

Uppföljning och uppmuntran

Den som blir engagerad som volontär kan behöva stöd och råd. Som tidigare nämnts skall det finnas en volontärsamordnare på den arbetsplats där volontären verkar. Denne är den som volontären i första hand kan vända sig till med frågor och funderingar, och också få råd och hjälp av i särskilt besvärliga situationer.

Uppföljning i grupp är ett bra sätt att följa hur ett volontärprogram utvecklas. I samband med uppföljningen skall man också tänka på att minst en gång per år lägga in någon form av uppmuntran till volontärerna. Det kan t.ex. handla om föreläsningar, fester, underhållning eller gemensamt fika.

Riktlinjer för samverkan med sociala föreningar/organisationer

Nedanstående riktlinjer gäller enbart för olika kommunala verksamheter, och skall vara ett stöd om man vill inleda en process för att samverka med olika sociala föreningar/organisationer

I Umeå kommun finns ett rikt föreningsliv. Kommunen har på olika sätt samverkan med föreningarna. I vissa fall driver föreningar olika verksamheter på kommunens uppdrag. Enbart inom den sociala frivilligsektorn finns 162 föreningar (okt. 2009) registrerade vid kommunens Föreningsbyrå (sociala, etniska, pensionärs, handikapp och nykterhetsföreningar).

De socialt inriktade föreningarna har bildat en paraplyorganisation för att ta tillvara sina gemensamma intressen. Denna förening kallas Sociala föreningars intresseorganisation i Umeå (SIU). En liknande föreningsbildning finns bland pensionärsföreningarna som har bildat Vi Fem. Som nämns i avsiktsförklaringen ser Umeå kommun det som viktigt att ytterligare kunna utveckla samverkan med de sociala föreningarna, och har för den skull tagit fram dessa riktlinjer. Föreningarna och dess medlemmar kan mycket väl stå för de volontära insatser som en verksamhet vill utveckla.

Varför samarbete?

Med tanke på den mångfald av sociala föreningar som finns i vår kommun finns det all anledning att samverka och ta till vara den kraft som dessa föreningar utgör. Det finns föreningar som har beröringspunkt med många av de aktiviteter som kommunen svarar för. Här finns också en bred kunskap och erfarenhet av det område som föreningen verkar inom.

Innan man påbörjar ett samarbete rörande volontära insatser med en förening bör man dock ha ställt sig frågan varför.

Inom vilket område tänker man sig engagera föreningen, och vad är syftet med detta engagemang? Vad hoppas man uppnå för effekter, och vem/vilka är det som förväntas få fördelar av engagemanget? Man bör också fråga sig om det finns några nackdelar eller risker med att engagera en social förening, och i så fall vad man kan göra för att minska dessa risker.

Vilka föreningar kan man samarbeta med?

Genom kommunens Föreningsbyrå finns förteckningar över alla de sociala föreningar som lämnat in uppgifter till Föreningsregistret. Genom att gå in på kommunens hemsida Kultur och Fritid/ Föreningar/Föreningsregister så kommer man till en sökmotor där man kan få fram olika föreningar. De sociala föreningarna är grupperade enligt följande; Etniska, Handikapp, Nykterhets, Pensionärs och Sociala föreningar. Till detta kommer också olika kyrkor och samfund. En del av dessa finns också i föreningsregistret.

För varje förening finns uppgift om adress och e-post, kontaktperson, eventuell hemsida samt en kort beskrivning av vad föreningen i huvudsak arbetar med för olika uppgifter.

I det web-baserade registret finns 159 föreningar med social inriktning. Utöver detta kan det finnas ytterligare föreningar som inte önskat publicera sig på webben. Kontakta föreningsbyrån för att få fullständig uppgifter.

Hur skall man få kontakt?

När man väl har bestämt sig för inom vilket område man vill knyta kontakt med en eller flera föreningar så är Föreningsregistret den bästa hjälpen. Ta sedan kontakt med den som står som kontaktperson och förklara vad du har för tankar om samarbete. Sedan är dialogen i gång och förhoppningsvis kan det hela mynna ut i någon form av samarbetsprojekt/volontära insatser. Om du behöver hjälp att få kontakt med en förening så kan också Föreningsbyråns personal hjälpa till med detta.

Vad kan man ha för förväntan på föreningen?

Föreningarna har olika stora resurser, och därför skall man inte bli besviken om en förening tackar nej till ett samarbete. En viktig orsak kan då vara att föreningen saknar personella och ekonomiska resurser helt enkelt. En sak som dock framkommit som mycket tydligt i samband med de föreningsrådslag som genomförts, är att föreningarna gärna ser att kommunen kontakter dem för rådfrågning inom det ämnesområde som man verkar inom och behärskar. Man säger sig gärna ställa upp med t.ex. utbildningsinsatser och liknande.

Skall det utgå ersättning?

Grunden är ju att föreningen i regel fått kommunalt bidrag för sin verksamhet. Det hela måste bli en bedömning från fall till fall om de insatser som föreningen tar på sig skall innebära att ersättning skall utgå. I normalfallet torde det röra sig om ideella insatser, och då skall inte ersättning utgå. En möjlighet som finns vid mera fördjupade, sociala projekt/insatser riktade till ungdomar, är att föreningen kan söka projektstöd för ungdomsverksamhet hos Umeå Fritid eller ur de s.k. Tildamedlen som administreras av Socialtjänsten. Reglerna för när bidrag kan utgå finns på Föreningsbyrån respektive Tildas hemsida; www.umea.se/tilda.

Vilka villkor skall vara uppfyllda för ett bra samarbete?

Ett första villkor är ömsesidigheten. Det bör finnas ömsesidiga fördelar såväl för föreningen som för kommunen. Ömsesidigheten skall också gälla förtroende och tillit till varandra. Då skapas ett bra klimat för samarbetet.

De principer som angetts i avsnittet i Avsiktsförklaringen om volontärer vid kommunal verksamhet, skall också gälla i relation mellan föreningen och kommunen då det gäller volontära insatser i föreningsregi. Detta betyder att även mellan föreningen och en enskild kommunal verksamhet skall man kortfattat dokumentera vad samarbetet går ut på och under vilka villkor det skall ske. Denna dokumentation skrivs under av respektive part.

Grundprincipen är, att föreningen ansvarar för de medlemmar som engageras i samarbetet, och därmed också skall se till att dessa är lämpliga. Den kommunala verksamhet som startar ett samarbete skall dock försäkra sig om att de som engageras kan bedömas lämpliga, och ha den erfarenhet som krävs för de insatser som planeras. Vidare att det är ordnat med tystnadsförsäkran i de fall detta bedöms vara nödvändigt, samt att man övervägt och planerat för de olika utbildningsinsatser som kan komma att krävas.

Volontärverksamhetens organisering i kommunen

I detta avsnitt beskrivs kortfattat hur volontärverksamheten är organiserad och hänger samman.

Avsiktsförklaring och riktlinjer

Avsiktsförklaringen med tillhörande riktlinjer är politiskt antagen i fullmäktige och visar, dels vilka ambitioner politiken har med volontärverksamheten, dels vilka spelregler och riktlinjer som skall gälla i vår kommun. Avsiktsförklaringen är ett grunddokument i sammanhanget som skall ge ramarna för volontärverksamheten.

Samverkansgruppen för volontärfrågor

Gruppen har en övergripande funktion och dess mandat är som följer;

- Operativ styrgrupp för Volontärcenter (se nedan) och stöd för centrat i sin roll att samordna och driva utvecklandet av den volontära verksamheten i kommunen.
- Samverkar med och stödjer Volontärcenter i dess uppdrag vad gäller att organisera och genomföra information, utbildning och kompetensutveckling inom volontärsektorn.
- Är vid behov beredningsgrupp i ärenden som rör den sociala frivilligsektorn och volontärverksamheten.

Gruppens sammansättning; en representant vardera från Socialtjänsten, Frivilligcentralen, För- och grundskolan, Gymnasie- och vuxenutbildningen, Umeå Kultur, Umeå Fritid, Kommundelarna, de fackliga organisationerna - via en representant utsedd av centrala samverkansgruppen (CSG), Umeå universitet via institutionen för socialt arbete samt projektledaren för Volontärcenter. Denne är också sammankallande och den som i övrigt administrerar gruppen.

Volontärcenter

Volontärcentrat är något av spindeln i nätet för utvecklingen av volontärverksamheten i kommunen. Dess uppdrag är att

- Vara både en reell och virtuell mötesplats, där den som vill göra en volontär insats skall kunna anmäla detta, och där frivilligorganisationer och kommunala verksamheter kan anmäla behov av volontärer.
- Ha god kompetens om den sociala frivilligsektorn i kommunen och om organisering av volontärverksamhet.
- Aktivt och utåtriktat ge information om volontära insatser.
- Vara väl förtrogen med, och kunna föra ut kommunens avsiktsförklaring och gällande riktlinjer.
- I mån av utrymme ge råd, stöd och vägledning särskilt i uppstarten av olika former av volontärprojekt.
- Själva eller genom andra kunna organisera och genomföra utbildning och kompetensutveckling inom området.
- Ha ett välutbyggt nätverk och vara samordnande och drivande i utvecklandet av den volontära verksamheten.
- Vara sammanhållande i nätverket för den sociala frivilligsektorn inom kommunen.

Planering vid berörda kommunala verksamheter

De nämnder och kommunala verksamheter som vill stimulera volontärverksamhet skall klargöra detta. Förslagsvis görs detta i Verksamhetsplanen. Där lägger man fast de ambitioner man vill ha i frågan. Här beskrivs konkreta mål, ansvarsfördelning inom verksamheten samt vilka eventuella resurser man tänker sätta av för arbetet.

Den lokala planläggningen är, tillsammans med Avsiktsförklaringen, ett viktigt arbetsinstrument i det konkreta arbetet inom verksamheten, och i samverkan på den övergripande nivån (Volontärcenter-samverkansgrupp).

Det är viktigt att ledningen för de olika kommunala verksamheterna står bakom utveckling av volontärverksamhet, för att den skall få acceptans och kunna utvecklas. Planeringen skall också förankras i respektive verksamhets samverkansgrupp (FSG).

Vill du veta mera

Umeå Volontärcenter

Verksamheten tillhör organisatoriskt Umeå Kultur och har sina lokaler i Bibliotekshuset. Projektansvarig är Rikard Eklund tel. 090-16 34 90

Frivilligcentralen

Är en fristående ideell förening med fem pensionärsorganisationer och Röda Korset som huvudman. Samordnare är Gunnel Eriksson tel. 090-16 21 51

Volontärer vid äldreboende

Förekommer vid ett antal äldreboenden. Volontärcenter ger upplysningar.

Volontärer i skolan

Kontaktperson Lennart Jonsson, tel. 090-16 14 11

Kultur för seniorer – kultur och hälsa

En verksamhet som bl.a. via volontärer understödjer olika kulturaktiviteter bland seniorer och bland personer med funktionsnedsättning.

Kontaktpersoner Eleanor Bodel 090-16 34 14 och Marie Lundin tel 090-16 34 12

Föreningsbyrån

Verksamheten tillhör organisatoriskt Umeå Fritid. Föreningsbyrån är ett kontakt- och serviceorgan för föreningslivet och här finns också föreningsregistret.

Verksamhetschef är Kjell Thelberg tel. 090-16 16 19

Avsiktsförklaring och riktlinjer

Hänvisning till Volontärcenter för vidare information.